

AHVENANMAAN MAAKUNTALAKI

1 Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksymät maakuntalait

1. *Landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om allmänt stöd* (Maakuntalaki yleisestä tuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaalla) ¹
2. *Landskapslag om ändring av landskapslagen om främjande av integration* (Maakuntalaki kotoutumisen edistämisestä annetun maakuntalain muuttamisesta)
3. *Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om allmänt bostadsbidrag* (Maakuntalaki yleisestä asumistuesta annetun maakuntalain 3 §:n muuttamisesta)
4. *Landskapslag om ändring av 22 § landskapslagen om studiestöd* (Maakuntalaki opintotuesta annetun maakuntalain 22 §:n muuttamisesta)
5. *Landskapslag om ändring av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet* (Maakuntalaki työvoimapolitiittisesta toiminnasta annetun maakuntalain muuttamisesta)
6. *Landskapslag om ändring av 12 och 13 § landskapslagen om sysselsättningsfrämjande utbildning* (Maakuntalaki työllisyyskoulutuksesta annetun maakuntalain 12 ja 13 §:n muuttamisesta)
7. *Landskapslag om ändring av 21 § landskapslagen om hemvårdsstöd* (Maakuntalaki kotihoidontuesta annetun maakuntalain 21 §:n muuttamisesta)
8. *Landskapslag om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler* (Maakuntalaki Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta) ²
9. *Landskapslag om ändring av 5 kap. 24a § vattenlagen för landskapet Åland* (Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan vesilain 5 luvun 24a §:n muuttamisesta) ³

2 Tasavallan presidentin veto-oikeus

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), jäljempänä *itsehallintolaki*, 19 §:n 2 momentin mukaan tasavallan presidentti voi, kun korkeimman oikeuden lausunto on hankittu, määrätä maakuntalain raukeamaan kokonaan tai osittain, jos hän katsoo maakuntapäivien ylittäneen lainsäädäntövaltansa tai maakuntalain koskevan

---

¹ VN/9773/2026

² VN/10172/2026

³ VN/10217/2026

valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Presidentin on tehtävä päätöksensä neljän kuukauden kuluessa siitä, kun maakuntapäivien päätös annettiin oikeusministeriölle tiedoksi.

Muistion 1 kohdan 1–8 kohdassa mainitut maakuntalait ovat saapuneet oikeusministeriöön 23.3.2026 ja muistion 1 kohdan 9 kohdassa mainittu maakuntalaki on saapunut 25.3.2026.

3 Ahvenanmaan valtuuskunnan ja Korkeimman oikeuden lausunnot

Itsehallintolain 19 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunta antaa oikeusministeriölle lausunnon maakuntalain hyväksymispäätöksestä ennen päätöksen esittelemistä tasavallan presidentille.

Itsehallintolain 36 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunnan virkakieli on ruotsi.

Ahvenanmaan valtuuskunta on antanut 30.3.2026 päivätyt lausunnot muistiossa mainituista maakuntalaeista.

Muistion 1 kohdan 1–7 kohdassa mainituista maakuntalaeista antamassaan lausunnossa (Nr 10/26) Ahvenanmaan valtuuskunta on itsehallintolain säännökset huomioon ottaen katsonut, ettei maakuntalakien voimaantulolle ole estettä lukuun ottamatta yleisestä tuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaalla annetun maakuntalain 6 §:n 1 momenttia, joka valtuuskunnan mukaan on määrättävä raukeamaan.

Maakuntapäivät on päätöksellään hyväksynyt maakuntalain, jolla sovelletaan yleisestä tuesta annettua lakia (48/2026, jäljempänä valtakunnan laki) Ahvenanmaalla. Blankettilaila saatetaan valtakunnan laki sovellettavaksi maakunnan toimivallan piirissä blankettilaisissa säädetyin poikkeuksin. Muilla kuudella maakuntalaila tehtäisiin lakitekniisiä seurannaismuutoksia voimassa oleviin maakuntalakeihin.

Blankettilain 6 §:n 1 momentti koskee oikeutta saada tietoja muilta viranomaisilta Ahvenanmaalla ja valtakunnassa. Muotoilu viittaa valtuuskunnan lausunnon mukaan siihen, että kyse on muista kuin valtakunnan lain 45 §:ssä luetelluista viranomaisista. Lain 6 §:n 1 momentissa ei ole määritelty, keitä nämä muut viranomaiset ovat. Valtuuskunta huomauttaa, että maakuntalakien lainsäädäntövalvonnan yhteydessä blankettilain 3 §:n 4 momentin kaltaisia säännöksiä on pidetty liian epämääräisinä ja yksilöimättöminä (ÅD 30/23, s. 3 ja KKO 21.6.2023, KKO-HD/754/2023). Tämän vuoksi ja perustuslain 10 §:n 1 momentin ja perustuslakivaliokunnan yksityiselämän ja henkilötietojen suoja koskevan käytännön kannalta tällainen säännös on valtuuskunnan mukaan ongelmallinen. Tämän vuoksi Ahvenanmaan valtuuskunta katsoo, että momentti tulisi määrätä raukeamaan.

Oikeusministeriö pyysi 25.3.2026 lausuntoa korkeimmalta oikeudelta muistion 1 kohdan 1–7 kohdassa mainituista maakuntalaeista. Itsehallintolain 36 §:n 2

momentin mukaan korkeimman oikeuden itsehallintolaissa tarkoitetut lausunnot on laadittava ruotsin kielellä.

Korkein oikeus on 14.4.2026 antamassaan lausunnossa (KKO-HD/398/2026) katsonut, yhtyen Ahvenanmaan valtuuskunnan perusteluihin, että yleisestä tuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaalla annetun maakuntalain 6 §:n 1 momentti on määrättävä raukeamaan.

Korkein oikeuskin viittaa lausunnossaan siihen, että kyseinen blankettilain säännös voi koskea perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattua yksityiselämän suojaa erityisesti silloin, kun oikeus pyytää tietoja koskee myös salassa pidettäviä tietoja. Maakunnan hallituksen lakiehdotuksen perustelujen perusteella vaikuttaa siltä, että Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet-nimisellä viranomaisella olisi vastaava tiedonsaantioikeus muilta viranomaisilta kuin valtakunnan laissa tarkoitetuilla viranomaisilla viitatus säännöksen perusteella. Blankettilain säännös on kuitenkin muotoiltu siten, ettei ole selvää, miltä muilta viranomaisilta Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomaisella on oikeus pyytää tässä tarkoitettuja tietoja.

Korkein oikeus huomauttaa lausunnossaan, että perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä katsonut, että säännökset, joilla viranomaisille annetaan oikeus saada salassapitosäännösten estämättä laissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi välttämättömiä tietoja, voivat olla ongelmallisia, kun sekä kyseiset tiedot että viranomaiset, joilta niitä voidaan pyytää, eivät ole riittävän selvästi ilmenneet säännöksestä. Tällaista laajaa tiedonsaantioikeutta on välttämättömyysvaatimuksesta huolimatta pidetty summaarisesti väljänä ja yksilöimättömänä siinä määrin, että se on ollut ristiriidassa perustuslain 10 §:n 1 momentin kanssa (ks. esim. PeVL 59/2010 vp ja PeVL 42/2010 vp).

Korkein oikeus on aiemmin tarkastellut säännöstä, joka oikeutti maakunnan viranomaisen salassapitosäännösten ja muiden rajoitusten estämättä saada muilta viranomaisilta eräiden tehtäviensä toteuttamiseksi ja kehittämiseksi välttämättömät tiedot (KKO 21.6.2023, KKO-HD/754/2023). Korkein oikeus totesi, että niiden viranomaisten piiri, joilta viranomaisella oli tiedonsaantioikeus, oli epätäsmällinen ja kattoi periaatteessa kaikki viranomaiset. Lisäksi arkaluonteisten tietojen saannin tarkoitus oli lainkohdan ja myös maakuntalain valossa epämääräinen ja epäselvä. Vaikka tiedonsaantioikeus liittyi valtiosääntöoikeudellisesti asianmukaisella tavalla välttämättömyytedellytykseen, maakuntalain säännös oli kuitenkin liian epämääräinen ja yksilöimätön. Tämän vuoksi ja perustuslain 10 §:n 1 momentin ja perustuslakivaliokunnan yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa koskevan käytännön kannalta tällainen säännös oli ongelmallinen.

Vaikka blankettilain 6 §:n 1 momentin säännös viittaamalla valtakunnallisen lain vastaavaan säännökseen kytkee tiedonsaantioikeuden välttämättömyytedellytykseen, ovat tässä tarkoitetut tiedot ja viranomaiset, joilta tietoja voidaan pyytää siinä määrin epäselvästi muotoiltu, että oikeutta pyytää tietoja on kokonaisuutena pidettävä liian yksilöimättömänä ja väljänä. Säännös on siten korkeimman oikeuden lausunnon mukaan ristiriidassa perustuslain 10 §:n 1 momentin kanssa. Näillä perusteilla korkein oikeus katsoo, että blankettilain 6 §:n 1 momentti on toimivallan ylitys.

Korkein oikeus katsoo, että tarkastetut maakuntalait kuuluvat muilta osin maakunnan toimivaltaan eikä maakuntalakien voimaantulolle muilta osin liene estettä.

Muistion 1 kohdan 8 kohdassa mainitusta maakuntalaista antamassaan lausunnossa (Nr 11/26) Ahvenanmaan valtuuskunta on katsonut, että maakuntalain voimaantulolle ei itsehallintolain säännökset huomioon ottaen ole estettä.

Muistion 1 kohdan 9 kohdassa mainitusta maakuntalaista antamassaan lausunnossa (Nr 12/26) Ahvenanmaan valtuuskunta on katsonut, että maakuntalain voimaantulolle ei itsehallintolain säännökset huomioon ottaen ole estettä.

Muistion 1 kohdan 8 ja 9 kohdassa mainituista maakuntalaeista ei ole asioiden laatu huomioon ottaen katsottu tarpeelliseksi hankkia korkeimman oikeuden lausuntoa.

4 Esitys

Esitetään, että tasavallan presidentti päättää Ahvenanmaan valtuuskunnan ja korkeimman oikeuden esittämillä perusteilla määrätä muistion luettelon 1 kohdassa tarkoitetun maakuntalain raukeamaan 6 §:n 1 momentin osalta, ja muilta osin päättää olla käyttämättä veto-oikeuttaan maakuntalakeihin.